

Expertgruppen för Läkemedel och toxikologi

2023-02-08

Rekommendation för provtagning vid drogtestning med salivprov

Rekommendationen är framtagen av Equalis expertgrupp för Läkemedel och toxikologi som består av Elin Widing, Moa Andresen Bergström, Therese Hansson, Anders Helander, Anders Helldén, Johanna Nordmark Grass och Carl Söderberg*.

Denna reviderade version (1.1) ersätter tidigare version (1.0).

Equalis rekommendationer tas fram i syfte att harmonisera undersökningsresultat inom medicinsk diagnostik i Sverige. De riktar sig till hälso- och sjukvårdspersonal.

Frågor angående rekommendationen ställs till info@equalis.se

Sammanfattning

Drogtestning är vanligt förekommande och testresultatet kan leda till avgörande beslut för den enskilde. Det är viktigt att testningen utförs på ett säkert och tillförlitligt sätt, och att provlämnaren får korrekt information om proceduren och hur resultaten används. Equalis expertgrupp för läkemedel och toxikologi har tidigare tagit fram en rekommendation för provtagning, analytisk undersökning och svarsrapportering vid drogtestning i urin (S015) [1]. Detta dokument är en komplettering till den rekommendationen och syftar till att ge vägledning för säker provtagning och provhantering när drogtestning istället utförs med salivprov.

Bakgrund

Drogtestning är en etablerad metod för att upptäcka och övervaka droganvändning. Equalis expertgrupp för läkemedel och toxikologi har arbetat för nationell harmonisering av gränsvärden för narkotikaanalyser och av rutiner för beställning och svarsrapportering vid drogtestning (S013, S027) [2,3], samt tagit fram en rekommendation för provtagning, analytisk undersökning och svarsrapportering vid drogtestning i urin (S015) [1] vilket är den vanligaste provtypen. Under senare år har även salivprov blivit en etablerad provtyp för drogtestning. Den huvudsakliga skillnaden jämfört med urinprov gäller provtagningsproceduren. Det här dokumentet kompletterar den rekommendationen och innehåller en checklista för säker provtagning och provhantering vid drogtestning med salivprov.

Metod

Rekommendationen är baserad på checklistan vid drogtestning i urin [1] och en guideline för drogtestning med "oral fluid" publicerad av European Workplace Drug Testing Society [4].

*) Medverkande i tidigare version av detta dokument: Olof Beck

Referenser

1. Equalis. S015 Rekommendation för provtagning, analytisk undersökning och svarsrapportering vid drogtestning i urin (v2.3). <https://www.equalis.se/sv/produkter-tjanster/kunskapsstod/rekommendationer/>
2. Equalis. S013 Narkotikaanalyser i urinprov (v1.1). <https://www.equalis.se/sv/produkter-tjanster/kunskapsstod/rekommendationer/>

Expertgruppen för Läkemedel och toxikologi

3. Equalis. S027 Rutiner vid beställning och svarsrapportering av narkotikaanalyser i urinprov (v1.1).
<https://www.equalis.se/sv/produkter-tjanster/kunskapsstod/rekommendationer/>
4. EWDTs. . European Guidelines for Workplace Drug Testing in Urine 2022-10 Version 3.0 FINAL
<http://www.ewdts.org/data/uploads/documents/2022-10-ewdts-guidelines-oral-fluid-v3.0-final.pdf>

Expertgruppen för Läkemedel och toxikologi

Drogtestning med salivprov – Checklista för säker provtagning och provhantering

(Observera att rekommenderade rutiner kan variera beroende på användningsområde. Vid klinisk drogtestning utgår vanligen möjligheten att välja provtagningskit och användning av B-prov.)

- Utför identitetskontroll och se till att obehöriga inte kan närvara
- Ge information om syftet med drogtestet och vilka analyser som ska utföras
- Låt provlämnaren lämna samtycke till testningen och, om så önskas, välja provtagningskit (möjligheten att välja provtagningskit utgår vid klinisk drogtestning)
- Upprätta ett dokument (remiss) för provtagning och analysbeställning
- Dokumentera uppgifter som kan vara av intresse (t ex aktuell medicinering)
- Märk provkärlet med patientidentitet och datum (t ex med självhäftande streckkod)
- Undvik att provet manipuleras, t ex genom att:
  - låta provlämnaren tvätta händerna utanför lokalen
  - vara observant på förekomst av plåster och bandage
  - uppmana provlämnaren att ta ut eventuella föremål ur munnen, t ex snus eller tuggummi, och skölja munnen efteråt med vatten
  - vänta några minuter för att kontrollera att munnen är tom
  - be provlämnaren att under tiden fukta munnen
- Ta provet:
  - följ tillverkarens rekommendation för hur salivprovet ska tas med aktuell produkt
  - dela upp provet i ett A- och ett B-prov i provlämnarens närvaro eller, vid behov, ta ett andra prov som B-prov (användning av B-prov utgår vid klinisk drogtestning)
  - bedöm om provet ser ut som förväntat
  - om inget prov erhålls inom 10 minuter är provet ogiltigt
- Dokumentera eventuella observationer vid provtagningen
- Ta beslut om provet ska godkännas
- Plombera provkärlet i provlämnarens närvaro
- Förvara provet i kyla i låst utrymme innan transport till laboratoriet